

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 12ης Δεκεμβρίου 2019*

«Αίτηση αναιρέσεως – Σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Κανονισμός (ΕΚ) 207/2009 – Άρθρα 15 και 66 – Ουσιαστική χρήση συλλογικού σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Σήμα σχετικό με σύστημα συλλογής και ανάκτησης αποβλήτων συσκευασίας – Τοποθέτησή του επί της συσκευασίας των προϊόντων για τα οποία καταχωρίστηκε το σήμα»

Στην υπόθεση C-143/19 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 20 Φεβρουαρίου 2019,

Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland GmbH, με έδρα την Κολωνία (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από την P. Goldenbaum, Rechtsanwältin,

αναιρεσείουσα,

όπου ο έτερος διάδικος είναι το:

Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO), εκπροσωπούμενο από τον D. Hanf,

καθού πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους E. Regan, πρόεδρο τμήματος, I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Plešič (εισηγητή) και K. Λυκούργο, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Pitruzzella

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

Απόφαση

- 1 Με την αίτηση αναίρεσεως, η Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland GmbH (στο εξής: DGP) ζητεί την αναίρεση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της 12ης Σεπτεμβρίου 2018, Der Grüne Punkt κατά EUIPO – Halston Properties (Απεικόνιση κύκλου με δύο βέλη) (T-253/17, στο εξής: ανααιρεσιβαλλόμενη απόφαση, EU:T:2018:909), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή της κατά της αποφάσεως του πέμπτου τμήματος προσφυγών του Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO) της 20ής Φεβρουαρίου 2017 (υπόθεση R 1357/2015-5), σχετικά με διαδικασία εκπτώσεως μεταξύ της Halston Properties s. r. o. και της DGP (στο εξής: επίδικη απόφαση).

Το νομικό πλαίσιο

- 2 Ο κανονισμός (ΕΚ) 207/2009 του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, για το σήμα [της Ευρωπαϊκής Ένωσης] (ΕΕ 2009, L 78, σ. 1), τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2015 (ΕΕ 2015, L 341, σ. 21), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 23 Μαρτίου 2016. Εν συνεχεία, ο κανονισμός αυτός καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε, από 1ης Οκτωβρίου 2017, από τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/1001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2017, για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ 2017, L 154, σ. 1). Εντούτοις, δεδομένου του χρόνου των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς, η υπό κρίση αίτηση αναίρεσεως πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα του κανονισμού 207/2009, ως είχε αρχικώς.

- 3 Το άρθρο 9, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού όριζε:

«Το σήμα [της Ευρωπαϊκής Ένωσης] παρέχει στον δικαιούχο αποκλειστικό δικαίωμα. Ο δικαιούχος δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεσή του:

[...]

β) κάθε σημείο για το οποίο, λόγω του ταυτοσήμου ή της ομοιότητάς του με το [σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης] και του ταυτοσήμου ή της ομοιότητας των προϊόντων ή υπηρεσιών οι οποίες καλύπτονται από το [σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης] και το σημείο, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης από μέρους του κοινού [...]

[...].»

- 4 Το άρθρο 15, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού όριζε:

«Εάν, εντός προθεσμίας πέντε ετών από την καταχώριση, ο δικαιούχος δεν έχει κάνει ουσιαστική χρήση του [σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης] μέσα στην [Ένωση] για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες αυτό έχει καταχωρισθεί, ή εάν έχει αναστείλει τη χρήση του επί μια συνεχή πενταετία, το [σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης] υπόκειται στις κυρώσεις που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό, εκτός εάν υπάρχει εύλογος αιτία για τη μη χρήση.

[...].»

5 Κατά το άρθρο 51 του ίδιου κανονισμού:

«1. Ο δικαιούχος του [σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης] κηρύσσεται έκπτωτος των δικαιωμάτων του, μετά από αίτηση που υποβάλλεται στο Γραφείο ή μετά από ανταγωγή στα πλαίσια αγωγής για παραποίηση/απομίμηση:

α) εάν, επί διάστημα πέντε συνεχών ετών, δεν έχει γίνει ουσιαστική χρήση του σήματος στην [Ένωση] για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες έχει καταχωρισθεί και δεν υπάρχει εύλογη αιτία για τη μη χρήση [...].

[...]

2. Εάν ο λόγος έκπτωσης αφορά μέρος μόνο των προϊόντων ή υπηρεσιών για τις οποίες έχει καταχωρισθεί το [σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης], ο δικαιούχος κηρύσσεται έκπτωτος των δικαιωμάτων του μόνο για τα συγκεκριμένα προϊόντα ή υπηρεσίες.»

6 Το άρθρο 66 του κανονισμού 207/2009 όριζε:

«1. Συλλογικά σήματα [της Ευρωπαϊκής Ένωσης] δύνανται να αποτελέσουν τα σήματα [της Ευρωπαϊκής Ένωσης] που προσδιορίζονται ως συλλογικά κατά την κατάθεση και είναι ικανά να διακρίνουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες των μελών της δικαιούχου οργάνωσης του σήματος από εκείνα άλλων επιχειρήσεων. Δύνανται να καταθέτουν συλλογικά σήματα [της Ευρωπαϊκής Ένωσης] οι οργανώσεις κατασκευαστών, παραγωγών, παρεχόντων υπηρεσιών ή εμπόρων, οι οποίες, σύμφωνα με τη νομοθεσία στην οποία υπάγονται, έχουν την ικανότητα να είναι, ιδίως ονόματι, υποκείμενα πάσης φύσεως δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, να συμβάλλονται ή να ενεργούν άλλες δικαιοπραξίες και να παρίστανται ενώπιον δικαστηρίου, καθώς επίσης και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

[...]

3. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στα συλλογικά σήματα [της Ευρωπαϊκής Ένωσης], εκτός αν τα άρθρα 67 έως 74 προβλέπουν άλλως.»

7 Κατά το άρθρο 67 του κανονισμού αυτού:

«1. Ο καταθέτης συλλογικού σήματος [της Ευρωπαϊκής Ένωσης] πρέπει να υποβάλει κανονισμό χρήσης του σήματος εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

2. Ο κανονισμός χρήσης αναφέρει τα πρόσωπα που δικαιούνται να χρησιμοποιούν τα σήμα, τους όρους συμμετοχής στην οργάνωση, καθώς και τις προϋποθέσεις χρήσης του σήματος, εφόσον υπάρχουν, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών κυρώσεων. [...].»

8 Το περιεχόμενο των άρθρων 9, 15, 51, 66 και 67 του κανονισμού 207/2009 είναι, κατ' ουσίαν, όμοιο με εκείνο των άρθρων 9, 18 58, 74 και 75 του κανονισμού 2017/1001.

Το ιστορικό της διαφοράς και η επίδικη απόφαση

- 9 Στις 12 Ιουνίου 1996, η DGP κατέθεσε αίτηση καταχώρισης του ακόλουθου εικονιστικού σημείου ως συλλογικού σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: επίμαχο σήμα):

- 10 Η εν λόγω καταχώριση ζητήθηκε για προϊόντα των κλάσεων 1 έως 34 κατά την έννοια του Διακανονισμού της Νίκαιας, για τη διεθνή ταξινόμηση των προϊόντων και των υπηρεσιών με σκοπό την καταχώριση των σημάτων, της 15ης Ιουνίου 1957, όπως έχει αναθεωρηθεί και τροποποιηθεί (στο εξής: Διακανονισμός της Νίκαιας), καθώς και για τις υπηρεσίες των κλάσεων 35, 39, 40 και 42.
- 11 Τα καλυπτόμενα προϊόντα περιελάμβαναν προϊόντα ευρείας κατανάλωσης, όπως τρόφιμα, ποτά, ενδύματα, προϊόντα σωματικής υγιεινής και προϊόντα συντήρησης, καθώς και προϊόντα επαγγελματικής χρήσης, όπως προϊόντα για τη γεωργία και τη βιομηχανία.
- 12 Οι υπηρεσίες τις οποίες αφορούσε η αίτηση καταχώρισης αντιστοιχούσαν στην ακόλουθη περιγραφή:
- κλάση 35: «Διαφήμιση»·
 - κλάση 39: «Μεταφορές· συσκευασία και αποθήκευση εμπορευμάτων»·
 - κλάση 40: «Επεξεργασία υλικών· ανακύκλωση υλικών συσκευασίας»·
 - κλάση 42: «Απομάκρυνση απορριμμάτων· προγραμματισμός ηλεκτρονικών υπολογιστών».
- 13 Κατά τον επισυναφθέντα στην αίτηση καταχώρισης κανονισμό χρήσης, το επίμαχο σήμα δημιουργήθηκε «με σκοπό να παρέχει στους καταναλωτές και στους εμπορικούς φορείς τη δυνατότητα να αναγνωρίζουν τόσο τις συσκευασίες που αποτελούν μέρος του [συστήματος ανακύκλωσης της DGP], για τις οποίες θεσπίστηκε εισφορά χρηματοδότησης του συστήματος, όσο και τα προϊόντα που περιέχονται στις συσκευασίες αυτές, καθώς και τη δυνατότητα να τα διακρίνουν από άλλες συσκευασίες και προϊόντα [...]».
- 14 Το επίδικο σήμα καταχωρίστηκε στις 19 Ιουλίου 1999. Στη συνέχεια, η καταχώριση αυτή ανανεώθηκε.
- 15 Στις 2 Νοεμβρίου 2012, η Halston Properties, εταιρία σλοβακικού δικαίου, υπέβαλε αίτηση μερικής εκπτώσεως του δικαιούχου από το δικαίωμα επί του επίμαχου σήματος βάσει του άρθρου 51, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 207/2009, για τον λόγο ότι το σήμα αυτό δεν είχε αποτελέσει αντικείμενο ουσιαστικής χρήσης για τα προϊόντα για τα οποία είχε καταχωρισθεί.
- 16 Με απόφαση της 26ης Μαΐου 2015, το τμήμα ακυρώσεων του EUIPO δέχθηκε εν μέρει την αίτηση αυτή. Κήρυξε την DGP έκπτωτη των δικαιωμάτων της επί του επίμαχου σήματος από τις 2 Νοεμβρίου 2012 για όλα τα προϊόντα για τα οποία είχε καταχωρισθεί το επίμαχο σήμα, πλην των προϊόντων που ήταν, τα ίδια, συσκευασίες.
- 17 Στις 8 Ιουλίου 2015, η DGP άσκησε προσφυγή κατά της εν λόγω αποφάσεως του τμήματος ακυρώσεων.

- 18 Με την επίδικη απόφαση, το πέμπτο τμήμα προσφυγών του EUIPO απέρριψε την προσφυγή αυτή.
- 19 Το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι η DGP δεν απέδειξε ότι είχε χρησιμοποιήσει το επίμαχο σήμα σύμφωνα με τη βασική λειτουργία του, που είναι η εγγύηση της ταυτότητας προελεύσεως των προϊόντων για τα οποία καταχωρίστηκε. Ο μέσος καταναλωτής της Ένωσης δεν αντιλαμβάνεται το επίμαχο σήμα ως ένδειξη της προελεύσεως των προϊόντων αυτών, αλλά το συνδέει με την οικολογική συμπεριφορά των επιχειρήσεων που μετέχουν στο σύστημα ανακύκλωσης της DGP.
- 20 Ακόμη και αν η συσκευασία και το προϊόν εμφανίζονταν ως ένα ενιαίο σύνολο κατά την πώληση, ο εν λόγω καταναλωτής θα αντιλαμβανόταν το σήμα αυτό αποκλειστικά ως ένδειξη του ότι οι συσκευασίες των προϊόντων των επιχειρήσεων αυτών μπορούν να συλλεγούν και να ανακτηθούν σύμφωνα με το σύστημα αυτό. Επομένως, κατά το τμήμα προσφυγών, η χρήση του εν λόγω σήματος δεν είχε ως σκοπό τη δημιουργία ή τη διατήρηση δυνατοτήτων πώλησεως των ίδιων των προϊόντων.

Η προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

- 21 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 28 Απριλίου 2017, η DGP ζήτησε να ακυρωθεί η επίδικη απόφαση και να καταδικαστεί το EUIPO στα δικαστικά έξοδα.
- 22 Προς στήριξη της προσφυγής της, η DGP προέβαλε έναν μόνο λόγο ακυρώσεως, αντλούμενο από παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 207/2009, σε συνδυασμό με το άρθρο 66 του κανονισμού αυτού, υποστηρίζοντας ότι το επίμαχο σήμα χρησιμοποιούνταν όχι μόνο για τις υπηρεσίες για τις οποίες καταχωρίστηκε, αλλά και για τα προϊόντα τα οποία αφορούσε η καταχώριση.
- 23 Η DGP υπογράμμισε, μεταξύ άλλων, ότι το σήμα αυτό τίθεται σε συσκευασίες οι οποίες αποτελούν, μαζί με το συσκευασμένο προϊόν, ένα ενιαίο σύνολο προς πώληση. Οι χρήστες του επίμαχου σήματος δεν είναι προμηθευτές συσκευασιών, αλλά κατασκευαστές ή διανομείς προϊόντων. Το επίμαχο σήμα δηλώνει ότι τα προϊόντα αυτά προέρχονται από επιχειρήσεις που έχουν αναλάβει τη δέσμευση ότι οι συσκευασίες υποβάλλονται σε επεξεργασία σύμφωνα με το σύστημα της DGP. Επιπλέον, δεδομένου ότι το σήμα αυτό συνδέεται, από το κοινό, με οικολογική συμπεριφορά των εν λόγω κατασκευαστών και διανομέων, εκφράζει μια «άυλη ιδιότητα» των προϊόντων.
- 24 Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή αυτή.
- 25 Το Γενικό Δικαστήριο εξέθεσε, καταρχάς, τα κριτήρια βάσει των οποίων έπρεπε να εκτιμηθεί αν είχε γίνει ουσιαστική χρήση του επίμαχου σήματος.
- 26 Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 26 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, «ουσιαστική χρήση ενός σήματος γίνεται όταν αυτό χρησιμοποιείται σύμφωνα με τη βασική του λειτουργία, που συνίσταται στην εγγύηση της ταυτότητας προελεύσεως των προϊόντων και υπηρεσιών για τα οποία έχει καταχωρισθεί, με σκοπό την εξεύρεση ή διατήρηση δυνατοτήτων πώλησεως των εν λόγω προϊόντων και υπηρεσιών, αποκλεισμένης της συμβολικής χρήσεως που αποσκοπεί μόνο στη διατήρηση των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα», και ότι, «ομοίως, η βασική λειτουργία ενός συλλογικού σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι να διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες των μελών της δικαιούχου του σήματος ενώσεως από εκείνα άλλων επιχειρήσεων».
- 27 Στις σκέψεις 27 έως 29 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ότι η εξέταση της ουσιαστικής χρήσης πρέπει να στηρίζεται σε σφαιρική εκτίμηση η οποία να λαμβάνει υπόψη όλους τους παράγοντες που ασκούν επιρροή στη συγκεκριμένη υπόθεση, όπως είναι η φύση των προϊόντων ή των υπηρεσιών που αφορά το σήμα και οι χρήσεις που θεωρούνται δικαιολογημένες στον οικείο οικονομικό τομέα για τη διατήρηση ή τη δημιουργία μεριδίων αγοράς.

- 28 Ακολουθώς, το Γενικό Δικαστήριο, μολονότι έλαβε υπόψη, στη σκέψη 33 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το γεγονός ότι το επίμαχο σήμα αποτελούσε αντικείμενο ουσιαστικής χρήσης ως συλλογικό σήμα σε πολλά κράτη μέλη της Ένωσης σε συσκευασίες προϊόντων, έκρινε, όπως και το τμήμα προσφυγών, ότι η ουσιαστική χρήση του σήματος αυτού επί των συσκευασιών δεν συνεπάγεται ότι αποδείχθηκε η ουσιαστική χρήση του και στα προϊόντα.
- 29 Το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε, στη σκέψη 36 της απόφασής του, ότι το ενδιαφερόμενο κοινό αποτελείται, εν προκειμένω, κυρίως από το ευρύ κοινό και διαπίστωσε, στη σκέψη 38 της εν λόγω αποφάσεως, ότι το κοινό αυτό αντιλαμβάνεται το επίμαχο σήμα ως ένδειξη ότι οι συσκευασίες μπορούν να συλλέγονται και να ανακτώνται βάσει ορισμένου συστήματος.
- 30 Στις επόμενες σκέψεις της ίδιας απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι, αντιθέτως, το επίμαχο σήμα δεν δηλώνει την προέλευση των προϊόντων.
- 31 Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο εξέθεσε, στη σκέψη 41 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι «είναι, βεβαίως, αληθές ότι το επίμαχο σήμα, σύμφωνα με τη λειτουργία του ως συλλογικό σήμα, παραπέμπει στο γεγονός ότι ο κατασκευαστής ή ο διανομέας των [...] προϊόντων εντάσσεται στο σύστημα παραχωρήσεως αδειών της [DGP] και υποδηλώνει, συνεπώς, ορισμένη οικολογική συμπεριφορά της επιχειρήσεως αυτής». Όμως, το ενδιαφερόμενο κοινό μπορεί να διακρίνει μεταξύ ενός σήματος το οποίο δηλώνει την εμπορική προέλευση του προϊόντος και ενός σήματος το οποίο σηματοδοτεί την ανάκτηση των συσκευασιών. Περαιτέρω, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι «τα ίδια τα προϊόντα συνήθως προσδιορίζονται από σήματα τα οποία ανήκουν σε διαφορετικές εταιρίες».
- 32 Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 42 της εν λόγω απόφασης, ότι «η χρήση του επίμαχου σήματος ως συλλογικού σήματος, το οποίο προσδιορίζει τα προϊόντα των μελών της ενώσεως διακρίνοντάς τα από προϊόντα προερχόμενα από επιχειρήσεις οι οποίες δεν ανήκουν στην ένωση αυτή, θα εκληφθεί από το ενδιαφερόμενο κοινό ως χρήση που αφορά τις συσκευασίες. [...] [H] οικολογική συμπεριφορά της επιχειρήσεως χάρη στη συμμετοχή της στο σύστημα παραχωρήσεως αδειών της [DGP], θα γίνει αντιληπτή από το ενδιαφερόμενο κοινό ως δυνατότητα οικολογικής επεξεργασίας της συσκευασίας και όχι αυτού καθαυτού του συσκευασμένου προϊόντος, το οποίο ενδέχεται να μην προσφέρεται για οικολογική επεξεργασία».
- 33 Τέλος, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε επιπλέον, στις σκέψεις 44 και 45 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η χρήση του επίμαχου σήματος δεν είχε ως σκοπό τη δημιουργία ή τη διατήρηση δυνατοτήτων πωλήσεως των προϊόντων. Το σήμα αυτό είναι απλώς γνωστό στον καταναλωτή ως ένδειξη ότι η συσκευασία, χάρη στη συμβολή του κατασκευαστή ή του διανομέα του προϊόντος, θα διατεθεί και θα ανακτηθεί εάν ο καταναλωτής αυτός μεταφέρει τη συσκευασία σε ένα πλησίον ευρισκόμενο σημείο συλλογής. Κατά συνέπεια, η τοποθέτηση του συγκεκριμένου σήματος στη συσκευασία ενός προϊόντος εκφράζει απλώς το γεγονός ότι ο κατασκευαστής ή ο διανομέας του προϊόντος αυτού συμπεριφέρεται σύμφωνα με τις επιταγές της νομοθεσίας της Ένωσης, κατά τις οποίες η υποχρέωση ανακτήσεως των απορριμμάτων συσκευασίας βαρύνει τις επιχειρήσεις. Κατά το Γενικό Δικαστήριο, στη μάλλον απίθανη περίπτωση κατά την οποία ο καταναλωτής θα αποφάσιζε να αγοράσει ένα προϊόν βάσει μόνον της ποιότητας της συσκευασίας, γεγονός παραμένει ότι το σήμα αυτό δεν δημιουργεί ούτε διατηρεί δυνατότητες πωλήσεως για το προϊόν αυτό, αλλά μόνο για τη συσκευασία του.

Αιτήματα των διαδίκων

- 34 Η DGP ζητεί από το Δικαστήριο:
- να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση·

- να αποφανθεί οριστικώς, δεχόμενο τα αιτήματα που προβλήθηκαν πρωτοδίκως ή, επικουρικώς, να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, και
- να καταδικάσει το EUIPO στα δικαστικά έξοδα.

35 Το EUIPO ζητεί από το Δικαστήριο:

- να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως, και
- να καταδικάσει την DGP στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

36 Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, η DGP προβάλλει, κατ' ουσίαν, έναν μόνο λόγο αναιρέσεως, αντλούμενο από παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 207/2009, σε συνδυασμό με το άρθρο 66 του κανονισμού αυτού.

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 37 Κατά την DGP, το Γενικό Δικαστήριο δεν αντιλήφθηκε ορθώς την ερμηνεία της έννοιας της «ουσιαστικής χρήσης», κατά το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 207/2009, όπως αυτή προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, και παρέλειψε να λάβει δεόντως υπόψη τα χαρακτηριστικά των συλλογικών σημάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία ορίζονται στο άρθρο 66 του κανονισμού αυτού. Κατά συνέπεια, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ενέχει πλάνη περί το δίκαιο.
- 38 Η DGP παρατηρεί, ειδικότερα, ότι το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι ήταν άνευ σημασίας το γεγονός, το οποίο ωστόσο διαπιστώθηκε στις σκέψεις 41 και 42 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η χρήση του επίμαχου σήματος δηλώνει στο ενδιαφερόμενο κοινό ότι όλα τα προϊόντα, επί των συσκευασιών των οποίων έχει τεθεί το επίμαχο σήμα, προέρχονται από επιχειρήσεις που συμμετέχουν στο σύστημα της DGP και ότι η χρήση αυτή εκφράζει κοινή οικολογική συμπεριφορά των εν λόγω επιχειρήσεων.
- 39 Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο, μη λαμβάνοντας υπόψη, κατά την εκτίμησή του σχετικά με την ύπαρξη «ουσιαστικής χρήσης» του σήματος αυτού, τα ως άνω στοιχεία που αφορούν την εμπορία των προϊόντων για τα οποία καταχωρίστηκε το επίμαχο σήμα, παρέλειψε να στηρίξει την εκτίμησή του στη βασική λειτουργία των συλλογικών σημάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εν λόγω πλάνη περί το δίκαιο είχε ως αποτέλεσμα να δεχθεί το Γενικό Δικαστήριο ότι η χρήση του επίμαχου σήματος δεν αφορούσε τα προϊόντα για τα οποία είχε καταχωρισθεί, αλλά μόνον τη συσκευασία των προϊόντων αυτών, παρότι δεν αμφισβητείται ότι οι χρήστες του επίμαχου σήματος εμπορεύονται προϊόντα και δεν είναι κατασκευαστές ή διανομείς υλικών συσκευασίας.
- 40 Κατά την DGP, στο δίκαιο των σημάτων, τα προϊόντα και η συσκευασία τους πρέπει, εφόσον αποτελούν ενιαίο σύνολο και διατίθενται προς πώληση ως μία μονάδα, να εκτιμώνται από κοινού. Η εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου στηρίζεται σε αντίθετη προσέγγιση, που το οδήγησε, στις σκέψεις 44 και 45 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, να κρίνει, χωρίς να εφαρμόσει ορθά κριτήρια εκτιμήσεως, ότι η χρήση του επίμαχου συλλογικού σήματος δεν είχε ως σκοπό να δημιουργήσει ή να διατηρήσει δυνατότητες πωλήσεως των προϊόντων των μελών της ένωσης η οποία είναι δικαιούχος του.
- 41 Τα σφάλματα στα οποία υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, όσον αφορά τα κριτήρια εκτιμήσεως της ύπαρξης ουσιαστικής χρήσης, είναι επίσης εμφανή, κατά την άποψη της DGP, στο σκεπτικό που παρατίθεται στη σκέψη 41 της απόφασης αυτής, όπου διαπιστώθηκε ότι τα σχετικά προϊόντα «συνήθως προσδιορίζονται από σήματα τα οποία ανήκουν σε

διαφορετικές εταιρίες». Συναφώς, η DGP παρατηρεί ότι είναι σύνηθες ένα συλλογικό σήμα να χρησιμοποιείται για προϊόντα διαφορετικών επιχειρήσεων και ότι είναι προφανές ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις θέτουν ατομικά σήματα επί των προϊόντων τους ή επί της συσκευασίας τους. Η ταυτόχρονη αυτή χρήση του συλλογικού σήματος και των ατομικών σημάτων ουδόλως συνιστά ένδειξη περί μη ουσιαστικής χρήσης του συλλογικού σήματος.

- 42 Το EUIPO εκτιμά ότι ο μοναδικός λόγος αναιρέσεως είναι, αν όχι απαράδεκτος, εν πάση περιπτώσει αβάσιμος.
- 43 Για να διαπιστωθεί ότι ένα συλλογικό σήμα αποτέλεσε αντικείμενο «ουσιαστικής χρήσης» για τα προϊόντα για τα οποία καταχωρίστηκε, είναι αναγκαίο το σήμα αυτό να έχει χρησιμοποιηθεί «ως» συλλογικό σήμα για τα προϊόντα αυτά.
- 44 Επομένως, δεν αρκεί το επίμαχο σήμα να χρησιμοποιήθηκε με οποιονδήποτε τρόπο στα προϊόντα για τα οποία καταχωρίστηκε. Κατά το EUIPO, πρέπει, αντιθέτως, να υπάρχει αντικειμενικός και αρκούντως συγκεκριμένος σύνδεσμος μεταξύ του συλλογικού σήματος και των προϊόντων για τα οποία καταχωρίστηκε. Ελλείψει τέτοιου συνδέσμου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το συλλογικό σήμα δεν χρησιμοποιήθηκε σύμφωνα με τη βασική του λειτουργία, η οποία είναι να διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες των μελών της δικαιούχου του σήματος ενώσεως από τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες άλλων επιχειρήσεων.
- 45 Εν προκειμένω, το EUIPO υποστηρίζει ότι δεν υφίσταται τέτοιος σύνδεσμος. Η συμμετοχή των κατασκευαστών και των διανομέων στο σύστημα της DGP αφορά μόνον τις συσκευασίες, δηλαδή το περίβλημα, και όχι τα ίδια τα προϊόντα. Το γεγονός ότι το προϊόν και η συσκευασία του αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο που πωλείται μαζί ουδεμία ασκεί επιρροή.
- 46 Επομένως, ορθώς το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η χρήση του επίμαχου σήματος παρέχει στο ενδιαφερόμενο κοινό ενδείξεις για τη συσκευασία και όχι για το συσκευασμένο προϊόν.
- 47 Το επιχείρημα της DGP περί ταυτόχρονης χρήσης ατομικών και συλλογικών σημάτων είναι αλυσιτελές. Το EUIPO παρατηρεί επ' αυτού ότι, ανεξαρτήτως του αν ισχύει κάτι τέτοιο, πρέπει να αποδειχθεί η ουσιαστική χρήση του συλλογικού σήματος για τα προϊόντα για τα οποία έχει καταχωρισθεί.
- 48 Το EUIPO συντάσσεται επίσης με την εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου όσον αφορά το ζήτημα αν η χρήση του επίμαχου σήματος μπορούσε να έχει ως σκοπό τη δημιουργία ή τη διατήρηση δυνατοτήτων πωλήσεως των προϊόντων για τα οποία καταχωρίστηκε το επίμαχο σήμα. Συναφώς, παρατηρεί ότι η απαίτηση που αφορά τον σκοπό της δημιουργίας ή της διατήρησης δυνατοτήτων πωλήσεως των προϊόντων ισχύει τόσο για τα συλλογικά όσο και για τα ατομικά σήματα. Εν προκειμένω, η τοποθέτηση του επίμαχου σήματος στο περίβλημα των προϊόντων μπορεί να ασκεί επιρροή στην απόφαση αγοράς του καταναλωτή μόνο λόγω συσκευασίας. Τούτο αποδεικνύει, κατά την άποψή του, ότι η χρήση του σήματος αυτού δεν έχει ως σκοπό τη δημιουργία ή τη διατήρηση δυνατοτήτων πωλήσεως των προϊόντων.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 49 Ελλείψει αντίθετης διάταξης στα άρθρα 67 έως 74 του κανονισμού 207/2009, τα άρθρα 15 και 51 του κανονισμού αυτού περιλαμβάνονται, δυνάμει του άρθρου 66, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού, στις διατάξεις του οι οποίες έχουν εφαρμογή στα συλλογικά σήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 50 Κατά συνέπεια, σύμφωνα με τα εν λόγω άρθρα 15 και 51, ο δικαιούχος ενός τέτοιου σήματος κηρύσσεται έκπτωτος των δικαιωμάτων που του παρέχει το σήμα όταν, επί διάστημα πέντε συνεχών ετών και χωρίς να υπάρχει εύλογη αιτία για τη μη χρήση, δεν έχει γίνει ουσιαστική χρήση του

σήματος στην Ένωση για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που αφορά η καταχώρισή του. Αν ο λόγος αυτός έκπτωσης αφορά μέρος μόνον των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών, η έκπτωση κηρύσσεται για τα αντίστοιχα προϊόντα ή τις αντίστοιχες υπηρεσίες.

- 51 Μολονότι οι διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου σχετικά με τη χρήση ενός σήματος αφορούν πραγματικά περιστατικά και, επομένως, δεν μπορούν, πλην της περιπτώσεως παραμορφώσεως των πραγματικών περιστατικών, να αμφισβητηθούν στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως, ωστόσο τυχόν λόγος αναιρέσεως που αντλείται από παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 207/2009 είναι παραδεκτός όταν αφορά τα κριτήρια βάσει των οποίων το Γενικό Δικαστήριο πρέπει να εκτιμήσει την ύπαρξη ουσιαστικής χρήσης κατά την έννοια της διατάξεως αυτής (πρβλ. απόφαση της 11ης Οκτωβρίου 2017, EUIPO κατά Cactus, C-501/15 P, EU:C:2017:750, σκέψη 64). Τούτο ισχύει εν προκειμένω, δεδομένου ότι ο μοναδικός λόγος αναιρέσεως αφορά τα κριτήρια βάσει των οποίων πρέπει να εκτιμηθεί η ύπαρξη ουσιαστικής χρήσης, κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, ενός συλλογικού σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λαμβανομένων υπόψη των χαρακτηριστικών αυτού του είδους σήματος.
- 52 Επί της ουσίας, υπενθυμίζεται ότι, όπως υπογράμμισε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 26 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, η βασική λειτουργία ενός συλλογικού σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι να διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες των μελών της δικαιούχου του σήματος ενώσεως από τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες άλλων επιχειρήσεων (απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2017, The Tea Board κατά EUIPO, C-673/15 P έως C-676/15 P, EU:C:2017:702, σκέψη 63).
- 53 Επομένως, σε αντίθεση με το ατομικό σήμα, το συλλογικό σήμα δεν έχει ως σκοπό να δηλώσει στον καταναλωτή ποια είναι η «ταυτότητα προελεύσεως» των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τα οποία καταχωρίστηκε, δεδομένου ότι η λειτουργία αυτή, σκοπός της οποίας είναι η εγγύηση στον καταναλωτή ότι τα οικεία προϊόντα ή υπηρεσίες έχουν κατασκευαστεί ή παρέχονται υπό τον έλεγχο μιας και μόνον επιχειρήσεως η οποία φέρει την ευθύνη της ποιότητάς τους, είναι χαρακτηριστική των ατομικών σημάτων (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 8ης Ιουνίου 2017, W. F. Gözze Frottierweberei και Gözze, C-689/15, EU:C:2017:434, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 54 Επισημαίνεται, συναφώς, ότι το άρθρο 66 του κανονισμού 207/2009 ουδόλως επιβάλλει στους κατασκευαστές, παραγωγούς, παρέχοντες υπηρεσίες ή εμπόρους που συμμετέχουν στην ένωση η οποία είναι δικαιούχος συλλογικού σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ανήκουν στον ίδιο όμιλο εταιριών που κατασκευάζει προϊόντα ή παρέχει υπηρεσίες υπό ενιαίο έλεγχο. Ο κανονισμός αυτός δεν εμποδίζει τα μέλη μιας τέτοιας ένωσης να είναι ανταγωνιστές και να χρησιμοποιεί ο καθένας τους, αφενός, το συλλογικό σήμα, από το οποίο προκύπτει η συμμετοχή του στην εν λόγω ένωση, και, αφετέρου, ένα ατομικό σήμα, που δηλώνει την ταυτότητα προελεύσεως των προϊόντων ή υπηρεσιών του.
- 55 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου, η οποία παρατίθεται στη σκέψη 26 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, προκύπτει επίσης ότι ουσιαστική χρήση ενός σήματος γίνεται όταν αυτό χρησιμοποιείται, σύμφωνα με τη βασική λειτουργία του, με σκοπό τη δημιουργία ή τη διατήρηση δυνατοτήτων πώλησεως των προϊόντων και υπηρεσιών για τα οποία καταχωρίστηκε (βλ. ιδίως, όσον αφορά τα ατομικά σήματα, αποφάσεις της 11ης Μαρτίου 2003, Ansul, C-40/01, EU:C:2003:145, σκέψη 43, και της 3ης Ιουλίου 2019, Viridis Pharmaceutical κατά EUIPO, C-668/17 P, EU:C:2019:557, σκέψη 38).
- 56 Η νομολογία αυτή έχει εφαρμογή, *mutatis mutandis*, στα συλλογικά σήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα, τα σήματα αυτά εντάσσονται, όπως και τα ατομικά σήματα, στο όλο πλαίσιο των εμπορικών συναλλαγών. Επομένως, η χρήση τους πρέπει, προκειμένου να μπορεί να χαρακτηριστεί ως «ουσιαστική», κατά την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 207/2009, να συμβάλλει πράγματι στον σκοπό των οικείων επιχειρήσεων να δημιουργήσουν ή να διατηρήσουν δυνατότητες πώλησης των προϊόντων ή των υπηρεσιών τους.

- 57 Ως εκ τούτου, ένα συλλογικό σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί αντικείμενο ουσιαστικής χρήσης όταν χρησιμοποιείται σύμφωνα με τη βασική λειτουργία του, που είναι να διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες των μελών της δικαιούχου του σήματος ένωσης από τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες άλλων επιχειρήσεων, με σκοπό τη δημιουργία ή τη διατήρηση δυνατοτήτων πωλήσεως των εν λόγω προϊόντων και υπηρεσιών.
- 58 Ειδικότερα, η χρήση ενός τέτοιου σήματος γίνεται σύμφωνα με τη βασική του λειτουργία από τη στιγμή που επιτρέπει στον καταναλωτή να αντιληφθεί ότι τα συγκεκριμένα προϊόντα ή υπηρεσίες προέρχονται από επιχειρήσεις που είναι μέλη της ένωσης η οποία είναι δικαιούχος του σήματος και να διακρίνει έτσι τα εν λόγω προϊόντα ή υπηρεσίες από εκείνα που προέρχονται από επιχειρήσεις που δεν είναι μέλη της.
- 59 Με τη σκέψη 41 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε ότι το επίμαχο σήμα, σύμφωνα με τη λειτουργία του ως συλλογικού σήματος, παραπέμπει στο γεγονός ότι ο παραγωγός ή ο διανομέας των επίδικων προϊόντων εντάσσεται στο σύστημα παραχωρήσεως αδειών της αναιρεσιβούσας.
- 60 Επομένως, ένα τέτοιο συλλογικό σήμα χρησιμοποιείται όντως σύμφωνα με τη βασική του λειτουργία και το συμπέρασμα αυτό δεν κλονίζεται, λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων στη σκέψη 54 της παρούσας απόφασης, από τη διαπίστωση στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 41 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι το ενδιαφερόμενο κοινό είναι απολύτως σε θέση να διακρίνει μεταξύ ενός σήματος που δηλώνει την εμπορική προέλευση του προϊόντος και ενός σήματος που σηματοδοτεί την ανάγκη των απορριμμάτων συσκευασίας του ίδιου του προϊόντος.
- 61 Βεβαίως, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ακόμη, στη σκέψη 44 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η αναιρεσιβούσα δεν απέδειξε ότι η χρήση του επίμαχου σήματος αποσκοπούσε στη δημιουργία ή τη διατήρηση δυνατοτήτων πωλήσεως των επίδικων προϊόντων, οπότε δεν μπορούσε να υφίσταται ουσιαστική χρήση του σε σχέση με τα προϊόντα αυτά.
- 62 Ωστόσο, προκειμένου να κριθεί αν πληρούται η απαίτηση αυτή, έπρεπε, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, να εξεταστεί αν το επίμαχο σήμα χρησιμοποιήθηκε πράγματι «στην αγορά» των προϊόντων ή των υπηρεσιών που προσδιορίζει. Η εξέταση αυτή έπρεπε να πραγματοποιηθεί εκτιμώντας, ειδικότερα, τη χρήση που θεωρείται δικαιολογημένη στον οικείο οικονομικό τομέα για τη διατήρηση ή δημιουργία μεριδίων αγοράς υπέρ των προϊόντων ή των υπηρεσιών που προστατεύει το σήμα, τη φύση των εν λόγω προϊόντων ή υπηρεσιών, τα χαρακτηριστικά της αγοράς, καθώς και την έκταση και τη συχνότητα χρήσης του σήματος (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 11ης Μαρτίου 2003, *Ansul*, C-40/01, EU:C:2003:145, σκέψεις 37 και 43, καθώς και της 3ης Ιουλίου 2019, *Viridis Pharmaceutical* κατά EUIPO, C-668/17 P, EU:C:2019:557, σκέψεις 39 και 41).
- 63 Ωστόσο, μολονότι το Γενικό Δικαστήριο αναφέρθηκε πράγματι στα κριτήρια αυτά με τη σκέψη 27 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, επιβάλλεται εντούτοις η διαπίστωση ότι, στη συνέχεια, παρέλειψε να τα εφαρμόσει στην υπό κρίση υπόθεση.
- 64 Όπως προκύπτει από τις σκέψεις 3 και 41 της απόφασης αυτής, δεν αμφισβητήθηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου ότι το επίμαχο σήμα καταχωρίστηκε για πολύ διαφορετικά προϊόντα, τα οποία εμπίπτουν σε ένα ευρύ φάσμα κατηγοριών προϊόντων των κλάσεων 1 έως 34, κατά την έννοια του Διακανονισμού της Νίκαιας, και ότι τα εν λόγω προϊόντα συσκευάζονται κατά τη διάθεσή τους προς πώληση. Δεν αμφισβητήθηκε επίσης ότι οι συσκευασίες αυτές καθίστανται απόβλητα μετά το άνοιγμα της συσκευασίας ή τη χρήση του προϊόντος από τον καταναλωτή.
- 65 Το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, εξάλλου, στις σκέψεις 41 και 42 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι το ενδιαφερόμενο κοινό αντιλαμβάνεται πράγματι τη χρήση του επίμαχου σήματος ως ένδειξη του ότι οι κατασκευαστές και οι διανομείς των προϊόντων που προσδιορίζει το σήμα συμμετέχουν στο κοινό σύστημα οικολογικής επεξεργασίας της DGP και ότι το σύστημα αυτό επιτρέπει στον

καταναλωτή, σε περίπτωση αγοράς των προϊόντων αυτών, να μεταφέρει τα απόβλητα συσκευασίας σε πλησίον ευρισκόμενο σημείο συλλογής με σκοπό τη διάθεση ή την ανάκτησή τους. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε επίσης, στη σκέψη 44 της ίδιας απόφασης, ότι, ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, οι εν λόγω κατασκευαστές και διανομείς συμμορφώνονται προς την υποχρέωση, την οποία υπέχουν από το δίκαιο της Ένωσης, να συμβάλλουν στην ανάκτηση των αποβλήτων συσκευασίας προϊόντων.

- 66 Το Γενικό Δικαστήριο, μολονότι διαπίστωσε κατόπιν τούτου ότι οι συμμετέχουσες στο σύστημα της DGP επιχειρήσεις δηλώνουν πράγματι, με την τοποθέτηση του επίμαχου σήματος στη συσκευασία των προϊόντων τους, σε ποιο σύστημα συλλογής και ανάκτησης των αποβλήτων συσκευασίας συμμετέχουν ως κατασκευάστριες και διανομείς, έκρινε εντούτοις, στις σκέψεις 44 και 45 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι δεν αποδείχθηκε ότι η χρήση του επίμαχου σήματος συνέβαλλε πράγματι στον σκοπό των επιχειρήσεων αυτών να δημιουργήσουν ή να διατηρήσουν δυνατότητες πώλησης των προϊόντων τους.
- 67 Σύμφωνα με τα κριτήρια εκτιμήσεως που έχουν διατυπωθεί στη νομολογία του Δικαστηρίου η οποία υπενθυμίζεται στη σκέψη 62 της παρούσας απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο όφειλε, πριν καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό και κηρύξει την έκπτωση του δικαιούχου από τα δικαιώματά του επί του επίμαχου σήματος για το σύνολο σχεδόν των προϊόντων για τα οποία καταχωρίστηκε το εν λόγω σήμα, να εξετάσει αν η προσηκόντως αποδειχθείσα εν προκειμένω χρήση, δηλαδή η τοποθέτηση του επίμαχου σήματος στη συσκευασία των προϊόντων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στο σύστημα της DGP, θεωρείται, στους οικείους οικονομικούς τομείς ή, τουλάχιστον, σε ορισμένους από αυτούς, ότι μπορεί να δικαιολογηθεί από τη διατήρηση ή τη δημιουργία μεριδίων αγοράς υπέρ των προϊόντων.
- 68 Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν περιλαμβάνει μια τέτοια εξέταση, η οποία θα έπρεπε επίσης να αφορά τη φύση των συγκεκριμένων προϊόντων και τα χαρακτηριστικά των αγορών στις οποίες διατίθενται προς πώληση τα προϊόντα αυτά. Το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, βεβαίως, ότι ο καταναλωτής αντιλαμβάνεται ότι το σύστημα της DGP αφορά τη συλλογή σε πλησίον ευρισκόμενο σημείο και την ανάκτηση των συσκευασιών των προϊόντων και όχι τη μεταφορά ή την ανάκτηση των ίδιων των προϊόντων, αλλά δεν εξέτασε προσηκόντως αν η ένδειξη προς τον καταναλωτή, κατά τη διάθεση των προϊόντων προς πώληση, ότι υπάρχει ένα τέτοιο σύστημα για τη συλλογή των αποβλήτων συσκευασίας σε πλησίον ευρισκόμενο σημείο και για την οικολογική διάθεσή τους ενδέχεται, στους συγκεκριμένους οικονομικούς τομείς ή σε ορισμένους από αυτούς, να δικαιολογείται από τη διατήρηση ή τη δημιουργία μεριδίων αγοράς υπέρ των προϊόντων.
- 69 Μολονότι δεν θα μπορούσε ευλόγως να αναμένεται από το Γενικό Δικαστήριο να προβεί στην εξέταση αυτή χωριστά για καθεμία από τις λεπτομερείς περιγραφές προϊόντων που περιλαμβάνονται στη σχετική πράξη καταχώρισης του επίμαχου σήματος, εντούτοις, λόγω της ποικιλομορφίας των προϊόντων που προσδιορίζει ένα τέτοιο σήμα, το Γενικό Δικαστήριο έπρεπε να προβεί σε εξέταση διαχωρίζοντας τις διάφορες κατηγορίες προϊόντων ανάλογα με τη φύση τους και με τα χαρακτηριστικά των αγορών, και στη συνέχεια να εκτιμήσει, για καθεμία από τις κατηγορίες αυτές προϊόντων, αν η χρήση του επίμαχου σήματος συμβάλλει πράγματι στην επιδίωξη του σκοπού της δημιουργίας ή της διατήρησης των μεριδίων αγοράς.
- 70 Έτσι, ορισμένοι από τους επίμαχους εν προκειμένω οικονομικούς τομείς αφορούν προϊόντα ευρείας κατανάλωσης, όπως τρόφιμα, ποτά, προϊόντα σωματικής υγιεινής και προϊόντα συντήρησης, που ενδέχεται να δημιουργούν καθημερινά απόβλητα συσκευασίας από τα οποία ο καταναλωτής πρέπει να απαλλαγεί. Ως εκ τούτου, δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο η τοποθέτηση από τον κατασκευαστή ή τον διανομέα μιας ένδειξης επί της συσκευασίας τέτοιου είδους προϊόντων, από την οποία προκύπτει η συμμετοχή του σε σύστημα για τη συλλογή σε πλησίον ευρισκόμενο σημείο και για την οικολογική επεξεργασία των αποβλήτων συσκευασίας, να μπορεί να επηρεάσει τις αγοραστικές αποφάσεις των καταναλωτών και, επομένως, να συμβάλει στη δημιουργία ή στη διατήρηση των σχετικών με τα προϊόντα αυτά μεριδίων αγοράς.

- 71 Όμως, στη σκέψη 45 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο περιορίστηκε να επισημάνει, γενικώς και για το σύνολο των επίδικων προϊόντων, ότι, ακόμη και αν η επιλογή του καταναλωτή επηρεαζόταν από την ποιότητα της συσκευασίας του εκάστοτε προϊόντος, το επίμαχο σήμα δεν θα δημιουργούσε ούτε θα διατηρούσε δυνατότητες πώλησης έναντι των άλλων επιχειρήσεων για το αντίστοιχο προϊόν, αλλά μόνο για τη συσκευασία του. Η συλλογιστική αυτή δεν στηρίζεται προσηκόντως στα κριτήρια που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 62 της παρούσας απόφασης και οδηγεί, εξάλλου, στο αντιφατικό συμπέρασμα ότι, ακόμη και στην περίπτωση που η χρήση του επίμαχου σήματος συμβάλλει στην αγορά των προϊόντων επί της συσκευασίας των οποίων έχει τεθεί το σήμα αυτό, η χρήση αυτή πρέπει να θεωρείται άσχετη με τη δημιουργία ή τη διατήρηση δυνατοτήτων πώλησης των προϊόντων αυτών.
- 72 Επισημαίνεται ακόμη ότι η ανάγκη να πραγματοποιείται, κατά την εκτίμηση του ουσιαστικού χαρακτήρα της χρήσης ενός σήματος, μια εξέταση η οποία να λαμβάνει προσηκόντως υπόψη τη φύση των προϊόντων ή υπηρεσιών που προσδιορίζει το σήμα, καθώς και τα χαρακτηριστικά των αντίστοιχων αγορών, και η οποία να διακρίνει, κατά συνέπεια, μεταξύ των διαφόρων ειδών προϊόντων ή υπηρεσιών όταν αυτά παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία, αντικατοπτρίζει δεόντως τη σοβαρότητα της εν λόγω εκτίμησης. Πράγματι, βάσει της εκτιμήσεως αυτής κρίνεται αν ο δικαιούχος ενός σήματος εκπίπτει από τα δικαιώματά του επί του σήματος αυτού και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, για ποια προϊόντα ή υπηρεσίες κηρύσσεται έκπτωτος.
- 73 Ως προς το τελευταίο σημείο, η απαίτηση να συμβάλλει πράγματι η χρήση στον σκοπό της δημιουργίας ή της διατήρησης δυνατοτήτων πώλησης των προϊόντων και υπηρεσιών για τα οποία καταχωρίστηκε το σήμα πρέπει οπωσδήποτε να τηρείται προκειμένου ο δικαιούχος του σήματος να μην προστατεύεται αδικαιολόγητα για προϊόντα ή υπηρεσίες των οποίων την εμπορία δεν προάγει στην πραγματικότητα το σήμα αυτό. Ωστόσο, είναι εξίσου σημαντικό οι δικαιούχοι των σημάτων και, στην περίπτωση συλλογικού σήματος τα μέλη τους, να μπορούν, καλυπτόμενοι με την προσήκουσα προστασία, να εκμεταλλευθούν το σημείο τους στις συναλλαγές.
- 74 Δεδομένου ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να προβεί στην εξέταση που διαλαμβάνεται στη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 62 της παρούσας απόφασης, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την εφαρμογή της έννοιας της «ουσιαστικής χρήσης», κατά την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 207/2009.
- 75 Κατά συνέπεια, ο μοναδικός λόγος αναιρέσεως είναι βάσιμος και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί.

Επί της προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου

- 76 Όπως προκύπτει από το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όταν η αίτηση αναιρέσεως είναι βάσιμη, το Δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον είναι ώριμη προς εκδίκαση.
- 77 Εν προκειμένω, το Δικαστήριο διαθέτει τα στοιχεία που απαιτούνται ώστε να αποφανθεί οριστικώς επί του μοναδικού λόγου της προσφυγής.
- 78 Όπως προκύπτει από την επίδικη απόφαση, το περιεχόμενο της οποίας παρατίθεται στις σκέψεις 19 και 20 της παρούσας απόφασης, το πέμπτο τμήμα προσφυγών του EUIPO στηρίχθηκε σε αιτιολογία η οποία αντιστοιχεί, κατ' ουσίαν, στην αιτιολογία που περιλαμβάνεται στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο επανέλαβε ουσιαστικά τη συλλογιστική του τμήματος προσφυγών. Όπως προκύπτει από τη σκέψη 74 της παρούσας αποφάσεως, η συλλογιστική αυτή ενέχει πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον το Γενικό Δικαστήριο δεν ερμήνευσε ορθώς το περιεχόμενο της έννοιας της «ουσιαστικής χρήσης» κατά το άρθρο 15 του κανονισμού 207/2009.

79 Επομένως, η επίδικη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 80 Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως γίνεται δεκτή και το Δικαστήριο κρίνει οριστικά τη διαφορά, αποφαίνεται το ίδιο και επί των εξόδων.
- 81 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του εν λόγω Κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.
- 82 Δεδομένου ότι η DGP ζήτησε την καταδίκη του EUIPO στα δικαστικά έξοδα και το EUIPO ηττήθηκε, το τελευταίο πρέπει να φέρει, πέραν των δικών του δικαστικών εξόδων, και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η DGP τόσο στο πλαίσιο της αναιρετικής δίκης όσο και στο πλαίσιο της πρωτοβάθμιας δίκης.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) **Αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 12ης Σεπτεμβρίου 2018, Der Grüne Punkt κατά EUIPO – Halston Properties (Απεικόνιση κύκλου με δύο βέλη) (T-253/17, EU:T:2018:909).**
- 2) **Ακυρώνει την απόφαση του πέμπτου τμήματος προσφυγών του Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO), της 20ής Φεβρουαρίου 2017 (υπόθεση R 1357/2015-5).**
- 3) **Το Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO) φέρει, πέραν των δικών του δικαστικών εξόδων, και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland GmbH τόσο στο πλαίσιο της αναιρετικής δίκης όσο και στο πλαίσιο της πρωτοβάθμιας δίκης.**

(υπογραφές)